

Sociotherapeutische en kleurrijke leefmilieus

Zorg in een passende omgeving

Marijke Kokshoorn,
Gezondheidszorgpsycholoog BIG

Inhoud

- Polderburen en aanleiding
- Doelen scholing
- Vraaggerichte zorg, doelen en visie leefmilieus
- De verschillende sociotherapeutische leefmilieus
- Opdracht: Leren differentieren
- De kleurrijke leefmilieus
- Wat levert het op?
- Uitgangsvisie, flexibiliteit en borgen
- Ontwikkeling

Polderburen

-
- Voor mensen met een specifieke, specialistische zorgbehoefte.
  - Planetree visie: *“Uitstekende zorg in een helende omgeving vanuit een gezonde organisatie.”*
  - Een plek waar bewoners zich thuis kunnen voelen.
-

Aanleiding

- Archipel Zorggroep: De leefmilieus toepasbaar gemaakt voor de verpleeghuiszorg.
- Polderburen: Behoefte aan een meer persoonsgerichte visie, speciale doelgroepen vraagt een speciale benadering, behandeling en verbouwing.

Doelen leefmilieuscholing

-
- Kennis leefmilieuconcept / theorie.
  - Kennis verschillende leefmilieus: Herkennen en beschrijven.
  - Kennis over het borgen van de leefmilieus.
  - In staat zijn te differentieren naar leefmilieus.
  - In staat zijn een vertaling te maken naar de praktijk.
-

Vraaggerichte zorg

- Belevingsgerichte zorg
- Bewoner in regie
- Sociotherapeutische leefmilieus: Differentiatie op basis van wensen, behoeften en hulpvragen van de bewoner
- Oorsprong: Psychiatrie

Sociotherapeutische leefmilieus

- Een bewust gecreëerd **samenhangend aanbod** van zorg, behandeling, benadering, dagbesteding en huisvesting.
- Differentiatie op basis van **behoeften en mogelijkheden** van de **bewoner** in plaats van op beperkingen en ziektebeeld.
- Differentiatie van **medewerkers** op basis van **competenties**.

Doel leefmilieus

Het bieden van een **structuur** die aansluit op de **zorgvraag** en die door **omgevingsinterventies** op zich al een vorm van **behandeling** is.

Leefmilieus

4 sociotherapeutische leefmilieus:

- Uitnodigend
- Koesterend
- Structurerend
- Bekrachtigend

2 kleurrijke leefmilieus:

- Surinaams-Antiliaans
  - Gemengde groep, o.a. afkomstig uit Marokko, Turkije of het Midden- Oosten.
-

Toepassing leefmilieus

Binnen Polderburen:

- Schietwilgsingel 8 en 10
  - Haagbeukweg 14, 16, 18 en 20
  - Cotoneasterstraat 1 en 3
-
-

Uitnodigend leefmilieu

- Kern: Zelf doen, prikkels, uitdaging, maatschappij, samen/groep.
- Bewoner: Actief, zinvol bezig zijn, contacten.
- Medewerker: Begeleiding met handen op de rug, stimuleren, samen met de bewoner.

Uitnodigend

Koesterend leefmilieu

- Kern: Veiligheid, rust, sfeer, mogen, kleine groep.
- Bewoner: Kwetsbaar, angstig, rust.
- Medewerker: Zorgend, toedekkend, overnemen waar nodig.

Koesterend

Structurerend leefmilieu

- Kern: Balans rust en activiteiten, balans contacten en op zichzelf zijn, structuur, individueel of kleine groep.
- Bewoner: Basis structuur, eigen gang gaan, duidelijkheid.
- Medewerker: Helpen met structureren, consequent, bijsturen.

Structurerend

Bekrachtigend leefmilieu

-
- Kern: Individueel, houvast, weinig prikkels, eigenheid.
  - Bewoner: 1 op 1 contact, op zichzelf, snel in conflict.
  - Medewerker: Sturen en houvast bieden, 1 op 1 contact, veiligheid waarborgen.
-

Bekrachtigend

Opdracht: Leren differentiëren van bewoners in de verschillende leefmilieus

-
- Lees de volgende zes uitspraken van bewoners.
  - Welke uitspraak hoort bij welk leefmilieu?
  - Gebruik het leefmilieu schema als hulpmiddel.
-

Uitspraken van bewoners

(noteer de antwoorden op papier)

- *“Ik raak snel in conflict met mijn omgeving”*
- *“Ik houd van gezelligheid en mensen om me heen”*
- *“Ik geniet van de rustige sfeer in de huiskamer”*
- *“Ik wil mijn eigen gang gaan, soms sluit ik aan bij een groepje”*
- *“Ik word bang als het te druk is of als ik fouten maak”*
- *“Ondanks mijn ziekte ben ik graag actief bezig”*

Antwoorden

- *“Ik raak snel in conflict met mijn omgeving”*
(Bekrachtigend)
- *“Ik houd van gezelligheid en mensen om me heen”*
(Uitnodigend)
- *“Ik geniet van de rustige sfeer in de huiskamer”*
(Koesterend of structurerend)
- *“Ik wil mijn eigen gang gaan, soms sluit ik aan bij een groepje”*
(Structurerend)
- *“Ik word bang als het te druk is of als ik fouten maak”*
(Koesterend of structurerend)
- *“Ondanks mijn ziekte ben ik graag actief bezig”*
(Uitnodigend)

Kleurrijke leefmilieus

- Overeenkomstige behoeften vanuit culturele achtergrond.
  - Aanleiding:
    - Almere vergrijsst en verkleurt.
    - Vraag vanuit familie van bewoner met een Islamitische achtergrond.
    - Aansluiting bij leefmilieus Polderburen.
  - Twee woningen:
    - Surinaams-Antilliaanse achtergrond.
    - Gemengde groep, afkomstig uit Marokko, Turkije of het Midden- Oosten.
-
-

Kleurrijke leefmilieus

- Kern: Kleurrijke sfeer, herkenbaarheid, veiligheid, familie, eten.
  - Bewoner: Eigen taal, religie, betrokkenheid van familie, culturele gebruiken en rituelen.
  - Medewerker: Samen met familie, flexibel en creatief, open en belangstellend, affiniteit met diverse culturen, respectvol.
-
-

Kleurrijk

Wat levert het op?!

Observaties en ervaringen:

- Bewoners:

Verminderen probleemgedrag, verbeteren groepsdynamiek, bewoners worden minder snel overvraagd of overprikkeld, minder dwaalgedrag, minder medicatie.

- Team:

Expertise van medewerkers wordt adequater ingezet, bewuster begeleiden en behandelen, bewust werken vanuit een belevingsgerichte visie, teambuilding.

Uitgangsvisie en flexibiliteit

-
- De sociotherapeutische en kleurrijke leefmilieus zijn geen statische modellen, maar geven richting en een handvat voor het indelen van bewoners en toepassen van leefmilieus in de praktijk.
  - Aanpassen en meegroeien van bestaande leefmilieus is mogelijk.
-
- > Voorbeeld: Ontwikkeling binnen het koesterende leefmilieu PG.

Opdracht: Leren indelen in leefmilieus

- Als groep, 1 bewoner kiezen als casus.
  - 1 medewerker vertelt iets in het kort over deze bewoner: Achtergrond, ziektebeeld, behoeften en hulpvragen ten aanzien van wonen, sociale participatie en mentaal welbevinden.
  - Tweetallen maken.
  - Samen “Vragenlijst inschatting leefmilieus” invullen.
  - Plenair bespreken: Ieder koppel motiveert kort zijn of haar keuze zoals aangegeven op de vragenlijst.
  - Nabespreken: Wat valt op? Overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende lijsten?
-
-

Borgen

- Scholing
- Leefmilieu overleggen
- Leefmilieumap
- Kartrekkers
- Vragenlijst inschatting leefmilieus
- MDO
- Levensloopgesprekken
- Gedragsvisite (zorg, psycholoog en arts)

Team staat centraal: Maken vertaling naar het leefmilieu!

Ontwikkeling

- Landelijk netwerk: Sociotherapeutische leefmilieus. Initiatiefnemers: Zorggroep Almere en Archipel Zorggroep.
  - Deelname aan landelijk wetenschappelijk onderzoek naar de werkzame elementen van sociotherapeutische leefmilieus. Radboudumc Nijmegen.
  - Implementatie binnen 3 andere woonzorgcentra van Zorggroep Almere.
(Onderdeel van het project “passende zorg en aandacht”)
-
-

Tot slot

- Vragen?
- Top en Tip
- Einde

